

ди туберкульоз лікують за державні кошти. А наші хворі майже у всіх тубдиспансерах України несуть у лікувальні заклади ліки, простирадла, бинти, їжу. Отже, на кожному кроці порушується 49 стаття Конституції України, де зазначено, що "...У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно..."

Тут є ще проблема санаторного лікування хворих на туберкульоз. В санаторіях лікується тільки 6.1 % хворих на ТБК, тому що там погані умови, а хворі не мають грошей для лікування у санаторіях.

Отже, для стабілізації та поліпшення ситуації з туберкульозу в Україні треба перш за все приборкати соціально-економічну кризу в країні і нормально фінансувати протитуберкульозні заходи.

Кириєнко Т. В.

ст. викладач кафедри біології

Смагло А. М.

студент магістратури

Науковий керівник – ст. викл. Т.В. Кириєнко

ІСТОРИЧНИЙ НАРИС РОЗВИТКУ БАТРАХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Згідно літературних джерел, перше дослідження, присвячене переважно земноводним, було здійснено у середині XVI ст. швейцарським дослідником Конрадом Геснером, який описав поширення, зовнішні ознаки та використання амфібій (та деяких рептилій) у відомій праці «*Historia Animalium*», один з п'яти томів якої – «*Liber II, De Quadrupedis oviparis*» (Gesner, 1554) – був присвячений переважно амфібіям та чотириногим рептиліям.

Початок наукової кар'єри іншого відомого зоолога О. Нікольського пов'язаний з Санкт-Петербурзьким університетом та Зоологічним музеєм у Санкт-Петербурзі (в останньому він виконував обов'язки завідувача відділу герпетології). Однак невдовзі вчений переїздить до України, де 1903 р. його обирають професором Харківського університету, а 1919 р. – академіком Української академії наук.

О. Нікольський підготував декілька видань з видового складу амфібій і рептилій, їхнього поширення, екології. Так, у 1891 р. вийшла його праця, присвячена амфібіям і рептиліям Криму (Нікольський, 1891), у 1905 та в 1913 рр. підготував видання, що містять описи герпетофауни Росії або її окремих регіонів (Нікольський, 1905, 1913). Та найвідомішими його працями стали фауністичні зведення щодо цих тварин (Нікольський, 1915, 1916), надруковані у серії «*Фауна России и сопредельных стран*» (усі 1962–1964 рр. перекладені англійською мовою).

Одні з перших наукових праць з батрахології, які присвячені безпосередньо фауні степової України та Молдови, що зберегли свою актуальність дотепер, підготовлені О. Браунером (1906, 1907). Приблизно в цей час проводяться дослідження окремих регіонів України, зокрема Криму (Пузанов, 1927). М. І. Ларлемань видав методичний посібник «Як збирати плазунів та земноводних» та «Зоогеографія УРСР» (Шарлемань, 1932, 1937), у Росії виходить «Краткий определитель земноводных и пресмыкающихся СССР» (Терентьев, Чернов, 1936).

У 20–50-х рр. XX ст. розвиваються нові підходи у батрахологічних дослідженнях, пов'язані з використанням статистичних методів обробки матеріалів для визначення таксономічної ваги ознак у розв'язанні проблем систематики амфібій (Терентьев, 1961). Цей період характеризується також початком вивчення хромосомних наборів амфібій для розв'язання низки загальнобіологічних проблем у батрахології: походження окремих груп амфібій, встановлення їх споріднених зв'язків та систематичного статусу (Sato, 1943). З'являються навчальні посібники, призначені до використання при вивченні цієї галузі науки в університетах (Терентьев, 1961; Coin, 1962).

Дослідження земноводних та плазунів України у цей період присвячені вивченню фауни цих тварин у різних регіонах або її окремих видів (Самош, 1956; Полушина, 1977; Страутман, Татаринов, 1957; Хозацкий, 1950; Татаринов, 1950 та ін.). Слід зазначити появу зведення щодо земноводних та плазунів України В. Тарашука у серії «Фауна України» (1959), монографій М. Щербака «Земноводные и пресмыкающиеся Крыма» (Щербак, 1966), «Земноводные и пресмыкающиеся Украинских Карпат» (Щербак, Щербань, 1980).

Розвиваються регіональні дослідження у степовій частині лівобережної (Котенко, 1977, 1981 і др.) та правобережної (Тарашук, 1984, 1985 і др.) України, басейні р. Південний Буг (Гончаренко, 1979), в Українському Поліссі (Заброда, 1980, 1981 і др.), у середній частині басейна Дніпра (Булахов і др., 1977; Бобылев, 1985 і др.).

Цікавим є той факт, що українські вчені розширюють межі своїх фауністичних досліджень. Так, широке вивчення мінливості зовнішньоморфологічних ознак жаб Палеарктики та дослідження їхніх хромосомних наборів дозволило Є. Писанцю (1978, 1979) встановити існування у цьому регіоні нового виду безхвостих амфібій (*Bufo danatensis*), який характеризувався тетраплоїдним набором хромосом. Розвиток автором нового методу досліджень (метод гібридизації), запропонованого В.Блейром (1972) у поєднанні з широким застосуванням електрофоретичних досліджень (Межжерин, Писанец, 1995), дозволив з'ясувати незвичайний спосіб походження цього виду шляхом гібридизації та поліплодії.

Посилюються напрямки, пов'язані з застосуванням нових методик: вивчення електрофоретичної мінливості білків, специфіки хромосомних наборів, порівняння кількості ядерної ДНК, застосування гібридизації між різними популяційними групами або видами, аналіз сонограм шлюбних співів. Такі підходи дозволили відкрити нові види земноводних (*Bufo danatensis* Pisanetz 1978, *Rana terentievi* Mezhzherin 1992, *Bufo shaartusiensis* Pisanetz, Mezhzherin, Shcherbak 1995 та ін.), а також виявити існування серед земноводних видів гібридогенного походження, що сприяло ревізії традиційних поглядів на шляхи видоутворення в цілому (Весак et al., 1970; Боркин, Даревский, 1980; Даревский, 1986; Berger, 1988 та ін.).

Підсумовуючи все вище сказане батрахологія (від лат. *batrachos*, – жаба і *logos*, – слово, вчення, наука) – розділ зоології, об'єктом дослідження якого є земноводні, або амфібії. Та найточнішим буде уявлення про батрахологію як про окрему галузь знань, яка має власні об'єкти та методи дослідження, і є актуальною у світі та в Україні.